

DRŽAVNI ARHIV U SLAVONSKOM BRODU

ARHIVSKI FOND

HR-DASB-131

OSNOVNA ŠKOLA JARUGE

1880.- 1960.

SUMARNI INVENTAR

Fond opisala **Katarina Aladrović - Mehandžija**

Slavonski Brod , 2012.

SADRŽAJ

OPIS FONDA

IDENTIFIKACIJA

Identifikacijska oznaka / Signatura Naslov

Vrijeme nastanka gradiva

Razina opisa

Količina zapisa..... 3

KONTEKST

Naziv stvaratelja..... 3

Povijest stvaratelja..... 4

Povijest arhivskog fonda..... 5

Način preuzimanja ili predaje..... 5

SADRŽAJ I USTROJ

Sadržaj

Odabiranje, izlučivanje i rokovi čuvanja

Plan sređivanja..... 6

UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

Uvjeti dostupnosti

Uvjeti objavljivanja i umnožavanja

Jezik/pismo u gradivu

Tvarne značajke i tehnički uvjeti

Obavijesna pomagala..... 7

DOPUNSKI IZVORI

Dopunski izvori

Bibliografija..... 8

KONTROLA OPISA

Napomena arhivista

Pravila ili propisi

Nadnevak izrade opisa..... 8

INVENTARNI POPIS..... 9

OPIS FONDA

IDENTIFIKACIJA

Identifikacijska oznaka /signatura

HR-DASB-131

Naslov

OSNOVNA ŠKOLA JARUGE

Vrijeme nastanka gradiva

1880.- 1960.

Razina opisa

Fond

Količina jedinice opisa

15 inventarnih jedinica , 14 tehničkih jedinica(knjiga)

(0.18 d/m)

KONTEKST

Naziv stvaratelja

Niža pučka škola Jaruge 1830.-1929.

Državna osnovna škola Jaruge 1930.-1945.

Narodna osnovna škola Jaruge 1945.-1958.

Osnovna škola Jaruge 1958.- 1960.

Povijest stvaratelja

Niža pučka škola je u Jarugama osnovana 1831. godine¹, a nastava se održavala u unajmljenoj zgradi obitelji Perger kb.16 do 1936. kada je napravljena školska zgrada.²Nastava se održavala svaki dan osim četvrtka i blagdana s pauzom oko podneva. Škola je bila jednorazredna. Kada je 1860. godine doneseno „Razdjeljenje školskog vremena za 1. i 2. razred pučkih učionah“ poučavali su se sljedeći predmeti: vjeronauk, čitanje, pisanje, računstvo, hrvatska slovnica, pjevanje, praktično podučavanje u pčelarstvu i voćarstvu te tjelovježba.³Učenici su se morali držati propisanog školskog reda, nepridržavanje i neposlušnost su dovodili do fizičkog kažnjavanja.Nakon 1871. kada je na snagu stupila nova školska osnova dolazi do većeg napretka u poučavanju i školstvu. Prvi podatak o broju učenika je iz 1872. godine kada je zabilježeno 34 učenika: 20 dječaka i 14 djevojčica.

Uz staru školu je 1879. godine sagrađena zidana školska zgrada u kojoj se počela odvijati nastava od listopada 1880.⁴U zgradi je osim školske sobe bio i stan za učitelja s dvije sobe, kuhinjom, izbom i podrumom. Zgrada se redovito održavala, a broj učenika sve do početka 20. stoljeća nije prelazio 38, s tim da su posebno upisivani opetovničari kojih je 1895./1896. bilo 10.⁵Školska knjižnica je 1898./ 1899. brojala 172 djela i 77 svezaka u učiteljskoj knjižnici, a u učeničkoj 37 djela i 32 svezaka.⁶ Škola se pretplatila 1901. kao utemeljiteljni član društva „Matica hrvatske“ i Društva Svetog Jeronima, a redovito su nabavljana učila i pomagala za nastavu.Osnovna škola je 1905. podijeljena na tri stupnja –niži je I. razred, srednji su II. i III. te viši IV. i V. razred, a opetovnica je u 3 tečaja.⁷Tijekom prvog svjetskog rata polazak nastave je bio slab, a 1918. je zbog španjolske groznice škola bila i zatvorena.U školi je osnovano Društvo podmlatka Crvenog križa⁸ 1931. i brojalo je 40 članova.Školske godine 1931./1932. upisano je 48 učenika u 5. razreda te samo 7 u opetovnicu ili više razrede. Zajednički sa sikirevačkom školom proslavljaju blagdane i priređuju priredbe.

Iako su prema zakonu upisana 1941./1942. djeca u pripremi razred, njih 4 nisu polazila nastavu jer nije bilo ni prostora ni učitelja.⁹U sljedeću školsku godinu je upisano 48 učenika u 6 razreda. školu zauzimaju ustaše 7. prosinca 1944. i prekida se nastava, a u ožujku se i učiteljica morala iseliti iz stana.¹⁰U travnju nakon odlaska ustaške i njemačke vojske, nakon što je nastava nekoliko tjedana održavana u privatnoj kući dolaze partizani. Nastava se ponovno održava tek od lipnja. Školske godine 1946./1947. uvodi se sedmogodišnje školovanje s tim da se te godine se upisuje 5. razred, a sljedeće 6. Obuka je poludnevna jer jedna učiteljica poučava 6 razreda, 39 učenika.Od 1948. kada je uveden i 7. razred viši razredi su imali minimalnu nastavu jedanput tjedno.¹¹Kako od 1949. do 1961. nije vođena školska spomenica nemamo puno podataka za to razdoblje.

Odlukom o utvrđivanju mreže narodnih osmogodišnjih škola na području kotara Slavonski Brod 8.4. 1957. u općini Slavonski Šamac je osnovana osmogodišnja škola Sikirevci za sela Sikirevci i Jaruge,

¹ Antun Cuvaj, Građa za povijest školstva, Zagreb, 1910., str.487

² HR-DASB-131 Osnovna škola Jaruge, Spomenica škole, inv.br.1, str.1

³ HR-DASB-131 Osnovna škola Jaruge, Spomenica škole, inv.br.1, str.6

⁴ HR-DASB-131 Osnovna škola Jaruge, Spomenica škole, inv.br.1, str.35

⁵ HR-DASB-131 Osnovna škola Jaruge, Spomenica škole, inv.br.1, str.78, 90

⁶ HR-DASB-131 Osnovna škola Jaruge, Spomenica škole, inv.br.1, str.87

⁷ HR-DASB-131 Osnovna škola Jaruge, Spomenica škole, inv.br.1, str.102

⁸ HR-DASB-131 Osnovna škola Jaruge, Spomenica škole, inv.br.1, str.143

⁹ HR-DASB-131 Osnovna škola Jaruge, Spomenica škole, inv.br.1, str.150

¹⁰ HR-DASB-131 Osnovna škola Jaruge, Spomenica škole, inv.br.1, str.152

¹¹ HR-DASB-131 Osnovna škola Jaruge, Spomenica škole, inv.br.1, str.154

a u Jarugama je narodna četverogodišnja škola koja pripada Sikirevcima.¹² Godine 1961. škola postaje područna škola Osnovne škole Velika Kopanica.¹³ Nastava se održava u 2 smjene, a postoje samo 4 razreda. Školske 1963. u školi rade dva učitelja na 58 učenika u dva kombinirana odjeljenja, iste godine su nakon uvođenja električne energije dobili televizor iz centralne škole.¹⁴ Od 1970./1971. u školi rade 3 učitelja, a broj učenika je 83. Od 1972./1973. 4. razred odlazi zbog pomanjkanja prostora na nastavu u Veliku Kopanicu.¹⁵

Povijest arhivskog fonda

Državni je arhiv u Slavonskom Brodu preuzeo 1998. godine arhivsko gradivo od Osnovne škole „Ivan Filipović“ Velika Kopanica čija je škola u Jarugama sastavni dio. Preuzeto je gradivo iz razdoblja 1880. – 1994. Uz gradivo te škole preuzeto je i gradivo matične škole u Velikoj Kopanici te područne škole u Beravcima i Maloj Kopanici. Gradivo je preuzeto u djelomično sređenom stanju, zajedno s popisom gradiva, a sadrži knjige. Osnovna škola ne postoji kao samostalni subjekt već kao područna škola kopaničke škole, prema tome je škola u Velikoj Kopanici sljednik stvaratelja ovog fonda, stoga će u taj fond još pristizati gradivo.

Način preuzimanja ili predaje

Državni je arhiv u Slavonskom Brodu preuzeo 25. studenog 1998. godine arhivsko gradivo od Osnovne škole „Ivan Filipović“ Velika Kopanica. To je učinjeno po službenoj dužnosti temeljem čl. 14 i 15. Zakona o arhivskom gradivu i arhivima (Narodne novine br. 105/1997). Podatke o predaji nalazimo u zapisniku o primopredaji od 27. studenog urbroj: 2178-19-06-98-4 te u Knjizi primljenog gradiva. Gradivo fonda je upisano u Knjigu primljenog gradiva br. I. pod brojem 139/2 na str. 165, te u Knjigu općeg inventara I. pod br. 248 na str. 201.

¹² Službeni vjesnik Kotara Slavonski Brod, br. 2, 1957., broj 278, str. 13

¹³ HR-DASB-179 Velika Kopanica, Spomenica škole, inv. br. 1, str. 294

¹⁴ HR-DASB-131 Osnovna škola Jaruge, Spomenica škole, inv. br. 1, str. 156

¹⁵ HR-DASB-131 Osnovna škola Jaruge, Spomenica škole, inv. br. 1, str. 159

SADRŽAJ I USTROJ

Sadržaj

Fond ove osnovne škole se sastoji od spomenice i pedagoške dokumentacije: glavnih imenika, razrednih imenika, ispitnih izvješća, knjige opaženih mana. Spomenica osim podataka o brojčanom stanju učenika, okolnostima u kojima su radile škole i školstva sadrži i podatke o samom selu i životu u njemu. Posebno je dio o povijesti škole i školstva u Slavoniji koji se nalazi na samom početku spomenice. Odvojen je i opći ljetopis od 1830. Popisani su i učitelji počevši od 1831. godine pa sve do 1987. godine. Popisivani su i časopisi koji su stizali u školu te cijene troškova za kraj 19. stoljeća. Nažalost, do 1909. je vođena spomenica i onda nastaje zastoj, do 1912. Donosi opširan opis atentata u Sarajevu 1914. Zatim ponovno od 1949. do 1961. nije vođena spomenica.

Glavni imenik iz razdoblja 1911. do 1945. sadržava podatke: tekući broj, prezime, ime, vjera, godina i dan rođenja, domovina i rodno mjesto, ime i značaj oca, stan učenika, kad je postao sposoban za školu, kad je počeo polaziti školu i kad je završio te koji je uzrok, postoje i bilješke te rubrika za polazak opetovnice. U bilješkama je najčešće navedena smrt učenika ili selidba ili koliko godina je učenik polazio nastavu.

Odabiranje, izlučivanje i rokovi čuvanja

Tijekom sređivanja gradiva u Državnom arhivu u Slavonskom Brodu nije izvršeno izlučivanje.

Plan sređivanja

1. Spomenica škole 1881.-1994.
2. Pedagoška dokumentacija 1880.-1960.
 - 2.1.. Glavni imenici 1890.-1959.
 - 2.2. Ispitna izvješća 1880.-1945.
 - 2.3. Razredni imenici 1950.-1960.
 - 2.4. Knjiga opaženih mana 1889.-1955.

Napomena : knjiga inventarni broj 14 se fizički nalaze u fondu OŠ Velika Kopanica HR-DASB-179 tehnička. jedinica 33 jer je uvezana zajedno s knjigama matične škole.

UVJETI DOSTUPNOSTI I KORIŠTENJA

Uvjeti dostupnosti

Gradivo fonda dostupno je sukladno Zakonu o arhivskom gradivu i arhivima(NN br. 105/1997) i Pravilniku o korištenju arhivskog gradiva (NN br. 67/1999). Osobni podaci koje sadržava pedagoška dokumentacija dostupni su 70 godina od nastanka odnosno 100 godina od rođenja osobe na koju se ti podaci odnose.

Uvjeti objavljivanja i umnožavanja

Uvjeti objavljivanja i umnožavanja utvrđeni su Pravilnikom o korištenju arhivskog gradiva te Pravilnikom o radu čitaonice Državnog arhiva u Slavonskom Brodu.

Jezik/pismo u gradivu

Jezik je hrvatski, a pismo latinica.

Tvarne značajke i tehnički uvjeti

Knjige su u dobrom stanju, nema primjetnih mehaničkih oštećenja tako da je njihova čitkost potpuna. Restauracija nije potrebna.

Obavijesna pomagala

Sumarni inventar izrađen u Državnom arhivu u Slavonskom Brodu 2012. godine sukladno Općoj međunarodnoj normi za opis arhivskoga gradiva ISAD(G).

DOPUNSKI IZVORI

Dopunski izvori

HR-DASB-179 Osnovna škola Velika Kapanica, inv. br. 1 Spomenica škole

Bibliografija

Cuvaj Antun: Građa za povijest školstva, sv. II, Zagreb, 1910.

Emerik Munjiza, Dvije stotine i četrdeset godina školstva u Velikoj Kapanici (1764.-2004.), *Scrinia Slavonica* 5(2005.), 384.-407.

Općina Slavonski Brod 1967.-1973., Slavonski Brod, 1973.

Službeni vjesnik Kotara Slavonski Brod, br. 2, 1957 ., broj 278

KONTROLA OPISA

Napomena arhivista

Stvaratelj je klasificiran kao djelatnost kulture i obrazovanja s arhivskom klasifikacijskom oznakom D.5.

Pravila ili propisi

Gradivo je opisano po Općoj međunarodnoj normi za opis arhivskoga gradiva,¹⁶ (2.izd.) i Međunarodnoj normi arhivističkoga normiranoga zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji¹⁷.

Nadnevak izrade opisa : kolovoz, 2012.

¹⁶ ISAD(G): Opća međunarodna norma za opis arhivskoga gradiva.-2.izdanje, Zagreb,2001.

¹⁷ ISAAR(CPF): Međunarodna norma arhivističkoga normiranoga zapisa za pravne i fizičke osobe te obitelji, Zagreb,1999.

INVENTARNI POPIS

HR-DASB-131 OSNOVNA ŠKOLA U JARUGAMA

Signatura serije: HR-DASB-131/1

Naziv serije: SPOMENICA ŠKOLE

Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa: 1881. – 1994.

Razina opisa: Serija

Količina: 1 knjiga

KNJIGE

Broj teh. jedinice	Seriya	Sadržaj tehničke jedinice	Vremenska odrednica	Količina
1.	1. Spomenica škole	Spomenica škole za pučku učionu u JARUGAMA Od 1881. godine do šk. god. 1993./1994.	1881. - 1994.	1 knjiga

HR-DASB-131 OSNOVNA ŠKOLA U JARUGAMA

Signatura serije: HR-DASB-131/2

Naziv serije: PEDAGOŠKA DOKUMENTACIJA

Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa: 1890. – 1959.

Razina opisa: Podserija - MATICE / GLAVNI IMENICI 2.1.

Količina: 3 tehničke jedinice

Broj teh. jedinice	Seriya	Podserija	Sadržaj tehničke jedinice	Vremenska odrednica	Količina
2.	2. PEDAGOŠKA DOKUMENTACIJA	2.1. MATICE/ GLAVNI IMENICI	Imenik - matica Niže pučke škole u JARUGAMA (odpuštene djece) Od 1. rujna 1890. godine Do 20. srpnja 1943.godine	1890. - 1943 .	1 knjiga
3.	2. PEDAGOŠKA DOKUMENTACIJA	2.1. MATICE/ GLAVNI IMENICI	Glavni imenik – matica školskih sposobnjaka Niže pučke škole u JARUGAMA Od 1. rujna 1911. godine Do šk. god. 1945./1946.	1911. - 1946 .	1 knjiga
4.	2. PEDAGOŠKA DOKUMENTACIJA	2.1. MATICE/ GLAVNI IMENICI	Glavni imenik Osnovne škole u JARUGAMA Od šk. god. 1945./1946. Do šk. god. 1958./1959.	1945. - 1946 .	1 knjiga

HR-DASB-131 OSNOVNA ŠKOLA U JARUGAMA

Signatura serije: HR-DASB-131/2

Naziv serije: PEDAGOŠKA DOKUMENTACIJA

Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa: 1880. – 1945.

Razina opisa: Podserija - ISPITNA IZVJEŠĆA 2.2.

Količina: 8 tehničkih jedinica

HR-DASB-131 OSNOVNA ŠKOLA U JARUGAMA

Broj teh. jedinice	Serijska	Podserijska	Sadržaj tehničke jedinice	Vremenska odrednica	Količina
5.	2. PEDAGOŠKA DOKUMENTACIJA	2.2. ISPITNA IZVJEŠĆA	Ispitno izvješće o napretku učenika Mješovite pučke škole u JARUGAMA od šk. god. 1880./1881. do šk. god. 1888./1889.	1880. - 1889.	1 knjiga
6.	2. PEDAGOŠKA DOKUMENTACIJA	2.2. ISPITNA IZVJEŠĆA	Ispitno izvješće o napretku učenika Niže pučke škole u JARUGAMA od šk. god. 1889./1890. do šk. god. 1896./1897.	1889. - 1897.	1 knjiga
7.	2. PEDAGOŠKA DOKUMENTACIJA	2.2. ISPITNA IZVJEŠĆA	Ispitno izvješće o napretku učenika Niže pučke škole u JARUGAMA od šk. god. 1897./1898. do šk. god. 1906./1907.	1897. - 1907.	1 knjiga
8.	2. PEDAGOŠKA DOKUMENTACIJA	2.2. ISPITNA IZVJEŠĆA	Ispitno izvješće o napretku učenika Niže pučke škole u JARUGAMA od šk. god. 1913./1914. do šk. god. 1934./1935.	1913. - 1935.	1 knjiga
9.	2. PEDAGOŠKA DOKUMENTACIJA	2.2. ISPITNA IZVJEŠĆA	Ispitno izvješće o napretku učenika Državne osnovne škole u JARUGAMA od šk. god. 1937./1938. do šk. god. 1939./1940.	1937. - 1940.	1 knjiga
10.	2. PEDAGOŠKA DOKUMENTACIJA	2.2. ISPITNA IZVJEŠĆA	Ispitno izvješće o napretku učenika Državne osnovne škole u JARUGAMA od šk. god. 1940./1941. do šk. god. 1941./1942.	1940. - 1942.	1 knjiga
11.	2. PEDAGOŠKA DOKUMENTACIJA	2.2. ISPITNA IZVJEŠĆA	Ispitno izvješće o napretku učenika Državne osnovne škole u JARUGAMA od šk. god. 1942./1943. do šk. god. 1943./1944.	1942. - 1944.	1 knjiga
12.	2. PEDAGOŠKA DOKUMENTACIJA	2.2. ISPITNA IZVJEŠĆA	Ispitno izvješće o napretku učenika Državne osnovne škole u JARUGAMA za šk. god. 1944./1945.	1944. - 1945.	1 knjiga

HR-DASB-131 OSNOVNA ŠKOLA U JARUGAMA

Signatura serije: HR-DASB-131/2

Naziv serije: PEDAGOŠKA DOKUMENTACIJA

Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa: 1950. – 1960.

Razina opisa: Podserija - RAZREDNI IMENICI 2.3.

Količina: 1 tehnička jedinica 2 inventarne jedinice

Br. teh. jedinice	Inventarni broj	Podserija	Sadržaj inventarne jedinice	Vremenska odrednica	Količina	Napomena
13.	13.	2.3. RAZRE- DNI IMENICI	Razredni imenik učenika za osnovne razrede škole u JARUGAMA od šk. god. 1950./1951. do šk. god. 1959./1960.	1950. - 1960.	1 knjiga	
-	14.	2.3. RAZRE- DNI IMENICI	Razredni imenik za narodne škole učenika I i II razreda škole u JARUGAMA za šk. god. 1959./1960.	1959. - 1960.	1 knjiga	Knj. se nal u fondu OŠ Velika. Kapanica sig.179. teh. jed. 33.

HR-DASB-131 OSNOVNA ŠKOLA U JARUGAMA

Signatura serije: HR-DASB-131/2

Naziv serije: PEDAGOŠKA DOKUMENTACIJA

Vrijeme nastanka gradiva sadržanog u jedinici opisa: 1889. – 1955.

Razina opisa: Podserija - KNJGA OPAŽENIH MANA 2.4.

Količina: 1 tehnička jedinica

Br. teh. jedinice	Inventarni broj	Podserija	Sadržaj inventarne jedinice	Vremenska odrednica	Količina	Napomena
14.	15.	2.4. KNJIGA OPAŽE- NIH MANA	KNJIGA opaženih mana i nedostataka pedagoško – didaktičke naravi škole u JARUGAMA od 12. lipnja 1889. godine do 06. svibnja 1955. godine	1889. - 1955.	1 knjiga	